

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2010-1-314

(Muafiyet)

Karar Sayısı : 11-17/326-99

Karar Tarihi : 24.03.2011

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI

Üyeler : Doç. Dr. Mustafa ATEŞ, Mehmet Akif ERSİN,
İsmail Hakkı KARAKELLE, Doç. Dr. Cevdet İlhan GÜNAY,
Murat ÇETİNKAYA, Reşit GÜRPINAR

B. RAPORTÖRLER: İsmail Atalay YOLCU, Mehmet Selim ÜNAL

C. BİLDİRİMDE

BULUNAN : TP Petrol Dağıtım A.Ş.
Söğütözü Cd. No:27 Çankaya/Ankara

D. İLGİLİ TARAF : TP Petrol Dağıtım A.Ş.

E. DOSYA KONUSU: TP Petrol Dağıtım A.Ş. (TP)'nin bayileriyle imzalamış olduğu intifa sözleşmeleri ve uzlaşma tutanaklarına menfi tespit belgesi verilmesi veya muafiyet tanınması talebi.

F. DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 05.11.2010 tarih ve 8847 sayı ile giren bildirimler üzerine, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un ve 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği'nin ilgili hükümleri uyarınca yapılan inceleme sonucunda düzenlenen 17.03.2011 tarih ve 2010-1-314/MM-11-139.İAY sayılı Muafiyet Ön İnceleme Raporu 22.03.2011 tarih ve REK.0.05.00.00-130/65 sayılı Başkanlık önermeleri ile 11-17 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

G. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili Rapor'da;

- TP ve bayileri arasındaki intifa sözleşmeleri ve uzlaşma tutanaklarına menfi tespit belgesi verilemeyeceği,

- TP ve bayileri arasındaki dikey anlaşmaların, 5 yılı aşan süreler bakımından grup muafiyetinden yararlanamayacağı,

- Bildirim konusu anlaşmalara mevcut haliyle bireysel muafiyet tanınamayacağı, ancak yeni yapılan istasyonlar bakımından tarafların 5. yılın sonunda kalan yatırım bedelini ödemek koşuluyla bayinin ayrılabilmesi hususunda anlaşmış olmaları ve sözleşme sürelerinin 10 yıla indirilmesi şartlarıyla konunun tekrar değerlendirilebileceği

görüşü ifade edilmiştir.

H. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

H.1. Bildirimin Konusu

Bildirim, TP Petrol ve bayileri arasında imzalanan intifa sözleşmeleri ve tapuda tescil edilmiş bulunan intifa hakları ile uzlaşma tutanaklarına ilişkindir. Bildirimde, söz konusu anlaşmalara mevcut intifa hakları süresince ve uzlaşma tutanağı hükümleri çerçevesinde menfi tespit belgesi verilmesi veya muafiyet tanınmasını talep edilmektedir.

11-17/326-99

H.2. İlgili Taraf

TP Petrol, akaryakıt ve oto LPG dağıtım pazarında faaliyet göstermektedir. Sermayesinin %99,99'u, Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı'nın alt kuruluşu olan Turkish Petroleum International Company Ltd.'ye aittir.

50 H.3. İlgili Pazar

Bildirime konu edilen bayilik sözleşmelerinin kapsamı dikkate alınarak, ilgili ürün pazarları "oto LPG dışında kalan otomotiv yakıtları", "oto LPG" ve "madeni yağ" pazarları olarak belirlenmiştir.

Diğer taraftan, gerek beyaz akaryakıt ürünleri, gerekse oto-LPG ve madeni yağ dağıtım faaliyetlerinin yurt çapında gerçekleştirilmesi ve ilgili hizmetler bakımından rekabet şartlarının farklılaşmasına neden olacak bir unsur bulunmaması nedeniyle ilgili coğrafi pazar, "Türkiye" olarak tespit edilmiştir.

H.4. Yapılan Tespitler ve Hukukî Değerlendirme

H.4.1. Menfi Tespit Değerlendirmesi

60 Bildirim konusu intifa sözleşmeleri ve bayilerle imzalanmış uzlaşma tutanakları, TP ve bayileri arasındaki dikey ilişkinin birer parçasıdır. Anılan dikey ilişki uyarınca bayilere rekabet yasağı getirildiğinden, bildirim yapılan anlaşmaların Kanun'un 4. maddesi kapsamında olduğu ve bunlara Kanun'un 8. maddesi çerçevesinde menfi tespit belgesi verilemeyeceği kanaatine ulaşılmıştır.

H.4.2. Muafiyet Değerlendirmesi

H.4.2.1. Grup Muafiyeti Değerlendirmesi

70 Bildirimde, genel olarak, akaryakıt dağıtım pazarının özellikleri ve TP'nin bu pazardaki düşük pazar payından bahisle 5 yılı aşan intifa sözleşmelerine ve bayilerle imzalanan uzlaşma tutanaklarına muafiyet tanınması talep edilmektedir. Bu noktada söz konusu uzlaşma tutanaklarının amaç ve niteliğinin incelenmesi yerinde olacaktır.

Bildirimde, konuya ilişkin olarak şu açıklamalara yer verilmiştir:

"- TP, intifa hakkı süresince (15, 20 yıl vb.) bayi ile çalışma niyetini ortaya koymuş, bayi ise satması gereken toplam satış miktarını Rekabet Kurulu kararına göre revize edilmesine rıza göstermiştir.

- Bayi, uzlaşma tutanağını imzaladığı gün itibarıyla TP'den satın aldığı toplam akaryakıt miktarını kabul etmiştir.

80 *- Bayinin intifa ilişkisini sona erdirmek istemesi halinde, intifa hakkının kullanılmayan süresinin toplam intifa süresine oranı, ödenmiş İntifa/Hizmet Bedeli ile çarpılarak iade bedeli hesaplanır. Bayi, iade bedelini TCMB'nin kamu bankaları için açıklamış olduğu azami ve asgari USD faiz oranlarının ortalaması üzerinden hesaplanacak faiziyle birlikte Şirketimize iade etmeyi kabul etmektedir.*

- Bayinin toplam satış taahhüdünü yerine getirmesi veya iade bedelini şirketimize ödemesi halinde şirketimiz, intifa hakkını derhal ilgili tapu sicilinden terkin etmeyi kabul etmektedir.

- Uzlaşma tutanağının ekinde ek protokol ve satış taahhüdü yer almaktadır.

- Satış taahhüdünde birim miktara göre ceza-i şartlar belirlenmiş, bayinin yıllık ve toplam satış taahhüdü belirlenmiştir.

90 *- Ek protokol, bir önceki sürümdeki eksikliklerin giderilmesini amaçlamış, satışta toplam ve perakende ayırımını getirmeyi hedeflemiştir. Ayrıca, tutanakta yer alan ifadelerin tanımlarını içermektedir.*

11-17/326-99

- *İstasyonlu Akaryakıt Bayilik Sözleşmesi, tarafların en genel anlamda karşılıklı hak ve yükümlülüklerini ve bayilik ilişkisini en fazla 5 yıl süreyle düzenleyen sözleşmedir. Bu sözleşmenin bir örneği EPDK'ya gönderilmektedir.*

- *Protokol, bayi ile olan özel çalışma şartlarının düzenlendiği, bayiye yapılan hibe, kredi ödemelerine ve sair şartlara karşılık, bayinin Şirketimiz lehine intifa hakkı tesis etmeyi kabul ve taahhüt ettiği, en çok 5 yıllık süreyle imzalanan sözleşmelerdir.*

- *Şahsi kefaletname, bayinin veya herhangi bir 3. kişinin, bayinin Şirketimize karşı oluşabilecek borçlarına karşılık olmak üzere, belirli bir miktarla sınırlı şahsi kefillik beyanıdır.”*

100 Yukarıdaki açıklamalardan da anlaşılacağı üzere, uzlaşma tutanakları uyarınca bayiler 5. yılın sonunda üzerinde anlaşılan bedelleri TP'ye ödemek koşuluyla intifaların terkinini isteme hakkına kavuşacak, anlaşmaya devam etmek istemeleri halinde ise intifalar mevcut şekliyle korunmaya devam edecektir.

Esasen, bayiye, salt intifa ivazının kalan miktarını geri ödeyerek sözleşmeyi sona erdirmeye hakkı tanınması, bayinin 5 yıllık süre sonunda rekabet etmeme şartına son vermesini engellemeyen bir durum olarak değerlendirilemez. Dolayısıyla anlaşmaların 5 yılı aşan kısmı grup muafiyeti kapsamında değildir.

110 Bu çerçevede, TP ve bayileri arasındaki dikey ilişkinin, başlangıcından itibaren 5 yıl boyunca 2002/2 sayılı Tebliğ kapsamında grup muafiyetinden yararlandığı; ancak, 5 yılı aşan süreler bakımından grup muafiyetinden yararlanamayacağı kanaatine varılmıştır.

H.4.2.2. Bireysel Muafiyet Değerlendirmesi

120 Dikey anlaşmalara Kanun'un 5. maddesinde sayılan koşulların sağlanması halinde bireysel muafiyet tanınabilir. Buna göre, akaryakıt sektöründeki söz konusu anlaşmalara, istasyonun yeni yatırım olması (arazi üzerinde daha önceden akaryakıt istasyonu işletilmemiş olması), yatırımın tamamının ya da bir kısmının dağıtıcı tarafından karşılanması ve tarafların 5. yılın sonunda kalan yatırım bedelini ödemek koşuluyla bayinin ayrılabilmesi hususunda anlaşmaya varmış olması halinde, Kanun'un 5. maddesinde sayılan bireysel muafiyet koşullarının yerine getirildiği kabul edilerek, 10 yıla kadar bireysel muafiyet tanınabilir.

Başvuru dosyası incelendiğinde, bildirim konu istasyonların bir kısmının yeni yatırım olduğu ve yatırım bedellerinin kısmen ya da tamamen TP tarafından üstlenildiği anlaşılmaktadır. Uzlaşma tutanaklarıyla, 5. yılın sonunda bayilerin üzerinde anlaşılan bedeli ödeyerek ayrılacakları de hükme bağlanmış olmakla birlikte, söz konusu anlaşmalar süre bakımından 10 yılı aşmakta olduğundan, muafiyet koşullarının tamamının sağlanmadığı görülmektedir. Ayrıca başvuruda, TP tarafından, farklı bir değerlendirme yapılmasını gerektirecek başkaca bir hususa da yer verilmemiştir.

130 Bu açıklama ve değerlendirmeler çerçevesinde, bildirim konusu anlaşmalara mevcut haliyle Kanun'un 5. maddesi kapsamında bireysel muafiyet tanınamayacağı, ancak yeni yapılan istasyonlar bakımından tarafların 5. yılın sonunda kalan yatırım bedelini ödemek koşuluyla bayinin ayrılabilmesi hususunda anlaşmış olmaları şartıyla sözleşmelere yapıldığı tarihten itibaren 10 yıla kadar bireysel muafiyet tanınmasının uygun olacağı kanaatine varılmıştır.

I. SONUÇ

Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre,

1- TP Petrol Dağıtım A.Ş. ve bayileri arasındaki intifa sözleşmeleri ve uzlaşma tutanaklarına menfi tespit belgesi verilemeyeceğine,

11-17/326-99

140 2- TP Petrol Dağıtım A.Ş. ve bayileri arasındaki dikey anlaşmaların, 5 yılı aşan süreler bakımından 2002/2 sayılı Tebliğ kapsamında grup muafiyetinden yararlanamayacağına,

3- Bildirim konusu anlaşmalara mevcut haliyle bireysel muafiyet tanınmayacağına, ancak yeni yapılan istasyonlar bakımından bayinin, 5. yılın sonunda TP Petrol Dağıtım A.Ş. tarafından üstlenilen ilişkiye özgü yatırımın bedelini ödeyerek anlaşmayı sona erdirebilmesi konusunda tarafların mutabık kalmaları koşuluyla bildirim konusu sözleşmelere yapıldığı tarihten itibaren 10 yıla kadar bireysel muafiyet tanınmasına OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.